

EETTISET TYÖSKENTELYKORTIT:

KUINKA TILANTEESSA TULISI TOIMIA?

ETIIKKA-KORTIT

s. 2-18

KUINKA TILANTEESSA TULISI TOIMIA?

**DIGITAALISET
TARINALLISET KORTIT**

s. 19-35

KUINKA TILANTEESSA TULISI TOIMIA?

Kortit eettisten
ongelmien
puheeksi
ottamiseen ja
käsittelyyn

KUINKA TILANTEESSA TULISI TOIMIA?

Kortit eettisten ongelmien puheeksi ottamiseen ja käsittelyyn.

KORTIT EETTISEN KESKUSTELUN TUEKSI VANHUSTYÖSSÄ.

Jaa kortit **A.-** ja **B.-** pinoihin ja **KESKUSTELE!**

Keskustellen kehität lisää eettistä osaamistasi sekä voit ennaltaehkäistä ja hallita paremmin eettistä stressiä.

Käyttökohteina: työyhteisön eettiset keskustelut ja -kehittäminen, työnohjaus, ongelmatilanteiden purku, kehityskeskustelu, rekrytointi ja perehdytys.

(Soveltaen Epstein, Whitehead, Prompahakul, Thacker & Hamric 2019. Enhancing Understanding of Moral Distress: The Measure of Moral Distress for Health Care Professionals)

KUINKA TILANTESSA TULISI TOIMIA?

Kortit eettisten ongelmien puheeksi ottamiseen ja käsittelyyn.

**1. MINULLE TULEE TYÖSSÄNI ETEEN TEHTÄVIÄ,
JOIHIN EN KOE OLEVANI TIEDOLLISESTI JA/TAI
TAIDOLLISESTI RIITTÄVÄN PÄTEVÄ.**

- **A. Tunnistan ongelman työssäni.**
- **B. En tunnista omassa työssäni tällaista ongelmaa.**

KUINKA TILANTEESSA TULISI TOIMIA?

Kortit eettisten ongelmien puheeksi ottamiseen ja käsittelyyn.

2. TYÖSKENTELEN TIIMISSÄ, JOSSA KAIKILLA EI OLE TARVITTAVAA PÄTEVYYTTÄ/OSAAMISTA TYÖHÖN, JOTA HE TEKEVÄT.

- A. Tunnistan ongelman työssäni.
- B. En tunnista omassa työssäni tällaista ongelmaa.

KUINKA TILANTEESSA TULISI TOIMIA?

Kortit eettisten ongelmien puheeksi ottamiseen ja käsittelyyn.

**3. TYÖYHTEISÖNI JÄSEN ON TEHNYT VIRHEEN
LÄÄKKEIDEN JAOSSA TAI MUUN ERITYISTÄ
TARKKUUUTTA VAATIVAN TOIMENPITEEN
TOTEUTTAMISESSA,
EIKÄ HÄN OLE RAPORTOINUT ASIASTA ETEENPÄIN.**

- **A. Tunnistan ongelman työssäni.**
- **B. En tunnista omassa työssäni tällaista ongelmaa.**

KUINKA TILANTEESSA TULISI TOIMIA?

Kortit eettisten ongelmien puheeksi ottamiseen ja käsittelyyn.

4. EN PYSTY ANTAMAAN ASIAKKAALLE MIELESTÄNI TARPEEKSI HYVÄÄ HOITOA/PALVELUA RAJALLISTEN RESURSSIEN VUOKSI.

- **A. Tunnistan ongelman työssäni.**
- **B. En tunnista omassa työssäni tällaista ongelmaa.**
- **MIKÄ ON TARPEEKSI HYVÄÄ/RIITTÄVÄÄ HOITOA/PALVELUA?**

KUINKA TILANTEESSA TULISI TOIMIA?

Kortit eettisten ongelmien puheeksi ottamiseen ja käsittelyyn.

**5. KOEN JOUTUVANI HUOLEHTIMAAN NIIN
SUURESTA MÄÄRÄSTÄ ASIAKKAITA,
ETTÄ POTILASTURVALLISUUS VAARANTUU
TAI POTILAAN OIKEUDET EIVÄT TOTEUDU.**

- **A. Tunnistan ongelman työssäni.**
- **B. En tunnista omassa työssäni tällaista ongelmaa.**

KUINKA TILANTEESSA TULISI TOIMIA?

Kortit eettisten ongelmien puheeksi ottamiseen ja käsittelyyn.

6. KOEN ASIAKKAAN HOIDON/PALVELUN KÄRSIVÄN, KOSKA SILLE EI OLE RIITTÄVÄÄ JATKUVUUTTA.

- A. Tunnistan ongelman työssäni.
- B. En tunnista omassa työssäni tällaista ongelmaa.

KUINKA TILANTEESSA TULISI TOIMIA?

Kortit eettisten ongelmien puheeksi ottamiseen ja käsittelyyn.

**7. KIRJAAMISEEN/RAPORTOINTIIN LIITTYVÄ
AJANKÄYTTÖ VIE TYÖSSÄNI AIKAA NIIN PALJON,
ETTÄ ASIAKKAAN HYVÄ HOITO/PALVELU
EI TOTEUDU.**

- **A. Tunnistan ongelman työssäni.**
- **B. En tunnista omassa työssäni tällaista ongelmaa.**

KUINKA TILANTEESSA TULISI TOIMIA?

Kortit eettisten ongelmien puheeksi ottamiseen ja käsittelyyn.

8. NÄEN TYÖSSÄNI HAAVOITTAVASSA ASEMASSA OLEVIEN ASIAKKAIDEN HUONOA KOHTELUA TIIMINI JÄSENEEN TOIMESTA.

- **A. Tunnistan ongelman työssäni.**
- **B. En tunnista omassa työssäni tällaista ongelmaa.**

KUINKA TILANTEESSA TULISI TOIMIA?

Kortit eettisten ongelmien puheeksi ottamiseen ja käsittelyyn.

9. TODISTAN TYÖSSÄNI OHJEIDEN, SÄÄNTÖJEN TAI HYVIEN TAPOJEN VASTAISTA TOIMINTAA.

- A. Tunnistan ongelman työssäni.
- B. En tunnista omassa työssäni tällaista ongelmaa.

KUINKA TILANTEESSA TULISI TOIMIA?

Kortit eettisten ongelmien puheeksi ottamiseen ja käsittelyyn.

**10. OLEN YHTEYDESSÄ ESIHENKILÖÖN, KOSKA
KOEN TYÖSSÄNI ONGELMIA, JOTKA VAARANTAVAT
POTILASTURVALLISUUTTA.**

EN KOE SAAVANI TUKEA ONGELMAAN.

- **A. Tunnistan ongelman työssäni.**
- **B. En tunnista omassa työssäni tällaista ongelmaa.**

KUINKA TILANTEESSA TULISI TOIMIA?

Kortit eettisten ongelmien puheeksi ottamiseen ja käsittelyyn.

11. KOEN TYÖSSÄNI TURVATTOMUUTTA TAI KIUSAAMISTA.

- A. Tunnistan ongelman työssäni.
- B. En tunnista omassa työssäni tällaista ongelmaa.

KUINKA TILANTEESSA TULISI TOIMIA?

Kortit eettisten ongelmien puheeksi ottamiseen ja käsittelyyn.

12. KOEN TYÖSSÄNI PAINETTA "OLLA VÄLITTÄMÄTTÄ" TILANTEISTA, JOISSA ASIAKKAALLE EI OLE ANNETTU TARVITTAVAA TIETOA.

- **A. Tunnistan ongelman työssäni.**
- **B. En tunnista omassa työssäni tällaista ongelmaa.**

KUINKA TILANTEESSA TULISI TOIMIA?

Kortit eettisten ongelmien puheeksi ottamiseen ja käsittelyyn.

**13. ASIAKKAALLE TOTEUTETAAN KÄYTÄNTEITÄ,
TOIMENPITEITÄ TAI HOITOJA
VAIN KOSKA OMAISET SITÄ VAATIVAT.
KOEN, ETTÄ SE EI OLE HAAVOITTUVASSA
ASEMASSA OLEVAN ASIAKKAAN PARHAAKSI.**

- **A. Tunnistan ongelman työssäni.**
- **B. En tunnista omassa työssäni tällaista ongelmaa.**

KUINKA TILANTEESSA TULISI TOIMIA?

Kortit eettisten ongelmien puheeksi ottamiseen ja käsittelyyn.

14. ASIAKKAALLE JATKETAAN AGGRESSIIVISIA HOITOJA, VAIKKA VAIKUTTAA VAHVASTI SILTÄ, ETTÄ NE EIVÄT ENÄÄ AUTA, VAAN HEIKENTÄVÄT HEIKON ASIAKKAAN VOINTIA ENTISESTÄÄN.

- **A. Tunnistan ongelman työssäni.**
- **B. En tunnista omassa työssäni tällaista ongelmaa.**

KUINKA TILANTEESSA TULISI TOIMIA?

Kortit eettisten ongelmien puheeksi ottamiseen ja käsittelyyn.

♥ *Kiitoskortti* ♥

KIITOS ARVOKKAISTA HUOMIOISTASI!

Omasta työstäsi tekemilläsi tärkeillä huomioilla ja niistä kummunneilla keskusteluilla sekä mahdollisilla toimenpiteillä vaikutat osaltasi työpaikkasi toimintakulttuuriin. Eettinen toimintakulttuuri heijastuu työhyvinvointiin sekä tuotetun hoidon/palvelun laatuun ja sillä voidaan ennaltaehkäistä eettisen stressin syntymistä sekä helpottaa jo olemassa olevaa eettistä stressiä.

**MUISTATTEHAN TYÖYHTEISÖSSÄNNE JATKOSSAKIN
PITÄÄ YLLÄ EETTISTÄ KESKUSTELUA!**

KUINKA TILANTEESSA TULISI TOIMIA?

**Tarinalliset
keskustelukortit
eettisen
osaamisen
lisäämiseen.**

KUINKA TILANTEESSA TULISI TOIMIA?

Tarinalliset eettiset kortit sisältävät lyhyitä eettisiä esimerkkitarinoita pohdittaviksi ja keskusteltaviksi:

- Mikä on oikea tapa toimia tilanteessa? Miksi?
- Minkälaisia erilaisia toimintatapoja voisi olla?
- Minkälaisia erilaisia eettisiä ongelmia kuhunkin tarinaan liittyy?
- Mikä on oikea tapa toimia, kunkin tarinan eri henkilön näkökulmasta ajateltuna?

KUINKA TILANTEESSA TULISI TOIMIA?

1. Monisairas Mirja 79 v. on taas sairaalan osastolla ”kotona pärjäämättömyyden vuoksi”. Hän on kaatunut, hänellä on kipuja ja hän kokee ettei pärjää kotona. Tämä on jo kolmas kerta lyhyellä aikaa.

Mirjalta ei löydy murtumia tms. akuuttia sairaalahoitoa vaativaa sairautta. Osasto on tupaten täynnä ja potilaita pitäisi saada kotiutettua.

Mirjalla käy kotihoito maksimimääräisenä. Palveluasumis- tms. paikkoihin on pitkät jonot ja on arvioitu, että Mirja ei ole kuitenkaan akuutein paikan tarvitsija.

Mirjalla ei ole omaisia, jotka huolehtisivat hänen asioistaan. Mirjan kotiutus tapahtuu taas kerran siinä pisteessä, että voidaan olettaa, että hän ”nippa nappa” pärjäilee. Mirjaa pelottaa mennä kotiin ja epäilet, että hän saattaa olla taas pian uudelleen osastolla.

KUINKA TILANTEESSA TULISI TOIMIA?

2. Työkaverisi tulee kertomaan sinulle, että eräs tiiminne jäsen oli kertonut hänelle edellispäivänä tapahtuneesta vahingosta: hän oli antanut vahingossa potilaalle väärät lääkkeet.

Vahingon tehnyt tiimin jäsen on kertonut, että hänellä on hankala elämäntilanne ja hän on stressaantunut. Hän on kertonut myös, ettei ole tehnyt, eikä aio tehdä, asiasta ilmoitusta. Väärät lääkkeet saanut potilas on kunnossa.

KUINKA TILANTEESSA TULISI TOIMIA?

3. Hoidettavanasi on 82-vuotias Martti, jolla on parantumaton sairaus ja kovat kivut. Varsin suurella todennäköisyydellä Martti tulee menehtymään sairauteen lähikuukausina. Sairauteen on olemassa voimakasta pahoinvointia aiheuttava lääkitys, joka vaikuttaa heikentävän Marttia entisestään. On arvioitu, että kyseisestä lääkityksestä tuskin on enää mitään apua.

Martin omaiset vaativat kuitenkin toivon ylläpitämistä lääkityksen jatkamisella. Martti on itse liian heikko ottamaan asiaan kantaa.

KUINKA TILANTEESSA TULISI TOIMIA?

4. Työyhteisöönne kuuluu henkilö joka on kertomansa mukaan ohjautunut alalle, ”koska jokin koulutus on täytynyt käydä ja jotakin työtä tehtävä”. Ko. työntekijällä ei ole kaikilta osin valmiuksia tehdä työtään, ja tämä kuormittaa koko työyhteisöä sekä työntekijää itseään. Hänellä on monenlaisia haasteita olla osana työyhteisöä.

Työvoiman saamisen haasteiden vuoksi työyhteisöönne tarvitsee jokaista työntekijäänsä.

KUINKA TILANTEESSA TULISI TOIMIA?

5. Työyhteisöön kuuluu henkilö, jolle on tyypillistä etsiä ryhmästä jäsen johon kohdistaa tarpeetonta kritiikkiä ja naljailua. Nyt hän on valinnut kohteekseen sinut. Koet, että sinua kiusataan: hän kritisoi jatkuvasti perusteetta työtäsi ja sinua henkilönä. Työyhteisössä hänellä on myös ”seuraajansa” jotka hiljaisesti hyväksyvät hänen käytöksensä. Osa työyhteisön jäsenistä ei halua puuttua asiaan, koska pelkäävät tilanteen eskaloitumista.

KUINKA TILANTEESSA TULISI TOIMIA?

6. Asiakkaanasi on 82- vuotias Helvi, jolla on päihdeongelmainen poika Raimo.

Joudut lähes viikoittain tekemisiin ajoittain uhkaavasti käyttäytyvän Raimon kanssa. Helviltä on kadonnut rahaa ja arvotavaroita Raimon vierailujen jälkeen. Helvi ei kuitenkaan itse osaa epäillä Raimon liittyvän asiaan.

Joudut kokemaan työssäsi säännöllisesti turvattomuuden tunnetta Raimon käytöksen vuoksi sekä myös huolta Helvin turvallisuuden puolesta.

KUINKA TILANTEESSA TULISI TOIMIA?

7. Työyhteisössänne on työntekijä joka puhuu vanhuksille ikävään sävyyn ja käsittelee heitä hoitotoimissa sekä fyysisesti avustaessaan kovakouraisesti.

Eräs vanhus loukkasi olkapäänsä ko. työntekijän vääntäessä hänen olkaniveltään liian voimakkaasti pukemisen yhteydessä. Vanhuksista myös näkee usein, että he kärsivät työntekijän ikävästä puhetavasta.

KUINKA TILANTEESSA TULISI TOIMIA?

8. Vastuullasi on uusi monisairas asiakas, jonka hoitoon liittyy monimutkaista erikoisosaamista vaativaa toimintaa. Sinulla ei ole ko. vaativan hoitotoimenpiteen tekemisestä lainkaan aiempaa kokemusta ja kaiken lisäksi hoidon tekemiseen annettu aikaresurssi on todella tiukka. Et koe osaamisesi olevan riittävää hoidon turvalliseen toteuttamiseen. Asiakas ja hänen omaisensa ovat siinä uskossa, että hoidon toteutus on laadukasta ja ammattitaitoista.

KUINKA TILANTEESSA TULISI TOIMIA?

9. Työyksikössänne on paljon poissaoloja, eikä sijaisia ole saatavilla. Asiakkaita on paljon ja aikaresurssi joka on käytettävissä asiakasta kohden on ”minimaalinen”. Koet, ettet ehdi mitenkään tehdä edes kaikkea välttämätöntä. Lisäksi rajalliseen aikaan pitäisi saada sisällytettyä kirjaamiseen liittyvät käytännöt.

Jatkuvassa kiireessä sattuu helposti myös virheitä, jotka riittävän hoidon/palvelun toteutumattomuuden lisäksi vaarantavat potilasturvallisuutta.

Työyhteisön jäsenet alkavat osoittaa uupumisen merkkejä ja moni on alkanut harkita jopa työpaikan vaihtoa.

KUINKA TILANTEESSA TULISI TOIMIA?

10. Työyhteisössä on ongelmia. Tärkeitä asiakkaiden hoitoon liittyviä tietoja ei ole välitetty tarpeeksi selkeästi muille asiakkaan hoitoon osallistuville. Tiedonkulun ongelmat yhdistettynä kiireeseen ovat aiheuttaneet jopa potilasturvallisuuden vaarantumista.

Olet asiasta yhteydessä esihenkilöön. Esihenkilö ilmaisee myötätuntonsa ja kertoo ymmärtävänsä huolesi, mutta samaan aikaan sinulle jää mielikuva, ettei hän kuitenkaan aio tehdä asian muuttamiseksi tarvittavia toimenpiteitä.

KUINKA TILANTEESSA TULISI TOIMIA?

11. Työyksikössä on ollut viime aikoina paljon monenlaista resurssiongelmaa ja vaihtuvuutta mikä on tuonut mukanaan tunteen siitä, että työpäivistä on tullut ”selviytymistä”. ”Selviytyminen” on tuonut mukanaan myös ylimääräistä kiireentuntua potilaskohtaamisiin ja joidenkin asioiden hoitamatta jättämistä myös silloin, kun aikaa olisi.

Yksikön toimintakulttuuri vaikuttaa muuttuneen. Kerrot ongelmasta esihenkilölle, joka kuittaa ”tilanteen olevan itse asiassa oikein hyvä, koska ollaan sentään saatu työntekijöitä”.

KUINKA TILANTEESSA TULISI TOIMIA?

12. Yksikön uudeksi esihenkilöksi on valittu haastavana persoonana tunnettu työntekijä, joka sattuu olemaan organisaatiossa ylemmällä tasolla olevan esihenkilön läheinen ystävä.

Uusi esihenkilö ei kohtele kaikkia työntekijöitä tasa-arvoisesti, vaan hänellä on suosikit ja hän osoittaa myös selvästi tuntemuksensa vähemmän suosimilleen työntekijöille. Suosikkiensa toimintaa hän katsoo usein ”läpi sormien” ja jopa peittelee mahdollisia virheitä.

Uusi esihenkilö työskentelee paljolti suljetun oven takana niin, että työntekijöitä usein mietityttää, onko hän paikalla ollenkaan.

KUINKA TILANTEESSA TULISI TOIMIA?

13. Kiireessä puutteellisen perehdyttämisen vuoksi kokematon työntekijä on tehnyt asiakkaan turvallisuutta vakavasti vaarantaneen virheen.

Työntekijä on poissa tolaltaan tilanteen vuoksi.

Työyhteisön sisältä kuuluu monenlaista ääntä: kritiikkiä työntekijää kohtaan ja pelkoa yksikön maineen puolesta, toisaalta huolta uusien työntekijöiden heikosta perehdyttämisestä sekä ylipäättään myötätuntoa ja ymmärrystä työntekijää kohtaan.

Avoin keskustelu ja siihen yhteisen tuen antaminen ei tunnu onnistuvan.

Kokematon työntekijä uhkaa myös jäädä tilanteessa vaille riittävää tukea.

KUINKA TILANTEESSA TULISI TOIMIA?

14. Jatkuvan kiireen mukanaan tuoma tunne siitä, ettei työtään pysty tekemään tarpeeksi hyvin, on stressannut työyksikön jäseniä jo pitkään. Ilmapiiri on haastava. Sijaisten saamisessa on hankaluutta ja yksikköä ei koeta harjoittelijoiden ja vastavalmistuneiden silmissä kovinkaan houkuttelevaksi työpaikaksi. Työkulttuuriin kuuluu sijaisille ja harjoittelijoille varsin olematon perehdyttäminen, jossa ”tehdään heti näkyviksi hoitotyön realiteetit” periaatteella ”vain oma-aloitteisimmat ja osaavimmat pärjäävät”.

Vakituisille työntekijöille puolestaan ehdotetaan jatkuvasti pidempien päivien tekemistä, mikä heikentää monen jaksamista entisestään.

KUINKA TILANTEESSA TULISI TOIMIA?

15. Pauli on 78-vuotias monisairas. Hoitotoimenpiteitä tehtäessä ja perusliikkumiseen ohjattaessa hän on äreä ja vastustelee. Hän toteaa kuolevansa kohta ja liikkumisen olevan hankalaa, ja että hän haluaisi tulla hoidetuksi vuoteeseen. Yksikössä käydään keskustelua siitä kunnioitetaanko Paulin itsemääräämisoikeutta ja annetaan hänen olla hoitotoimenpiteissä ja perustoimissaan passiivinen. Jälkimmäinen lisää liikkumisen ja hoitotoimenpiteiden työläyttä heikentämällä ja kangistamalla Paulia nopeasti entisestään. Mahdollisesti lisääntyvä jäykkyys lisää myös kivuliaisuutta. Liikkumattomuuden tiedetään vaikuttavan negatiivisesti ylipäätään kehon eri järjestelmiin sekä psyykeen. Onko oikein tukea Paulin tämänhetkistä liikunta- ja toimintakykyä kuntouttavaa työtä toteuttamalla, tavoitella suurempaa liikkumismäärää siihen fyysisesti kykenevältä Paulilta vai kunnioittaa Paulin omaa toivetta?